

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek

N^{ro}. 97.

22. Sierpnia 1823.

Wiadomości krajowe.

— Ze Lwowa. —

N. Pan na mocy najwyższego postanowienia z d. 28. Lipca r. b. nadał raczył swoje najwyższe zezwolenie na utworzyć się mający w Galicyi prywatny instytut pensyi dla wdów i sierót; wyznaczył oraz temu zakładowi za sąd osobisty, Lwowski Sąd krajowy i wdówód szczególniejszych względów zezwolił, ażeby wdowy i sieroty członków towarzystwa tego, takowe pensye bez przeszkody pobieraney może pensyi od Rządu, równie iak i takowe, bez względu na pensye instytutu, całkowite pensye od Rządu pobierały.

Uwiedomienia

C. K. Rządu krajowego.

Celem utworzenia szkoły narodowey w Krystyampolu zapewnione zostały następujące składki, iako to: od Dominium rocznie po 25 ZR. W. W. i 5 ZR. na roczne potrzeby szkolne; od gminy Krystyampolskiej rocznie 93 ZR. 45 kr. W. W., od gmin Nowogodworu i Kluszcza rocznie 15 ZR. 30 kr. W. W., od Konwentu Bazylińskiego Krystyampolskiego 43 ZR. 45 kr. W. W.; i od Justycyaryusza Mozera 25 ZR. W. W. — O czem Rząd krajowy z zadowoleniem do publiczney podaie wiadomości.

D. 20. Maia rozdawano w Wadowicach nagrody wyznaczone ze Skarbu za okazanie najpiękniejszych żrzebców po stadnikach skarbowych, i takowe odebrali za okazanie żrzebców, które najgodniejszymi nagrody uznano: Antoni Zakrzewski młynarz z Brzeźnicy, Stanisław Lekczyński z Przybrodzia i Tadeusz Rozierowski z Czajca, każdy po 20 Cz. Zł. w złocie.

Hurs Wiedeński z dnia 14go Sierpnia: Obligacyjo dlugu Stanu 5 procentow w M. R. 817/16. — Obligacyjo na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1820 za 100 ZR. M. R. — Obligacyjo na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1821 za 100 ZR. M. R. 101 1/2 — Certyfikaty na pożyczk. z r. 1821 za 100 M. R. — Hurs na Augsburg za 100 Kur. 98 7/8 Uso. — 2 M. — Moneta konwencyjna za 100, 249 7/8. — Akcyjo bankowe, jedna po 922 ZR. M. R.

Wiadomości zagraniczne.

Portugalia i Brazylia.

W Londynie odebrano doniesienia z Lizbony aż do 17. Lipca: Junta, która ma Królowi przełożyć plan do Konstytucyi, odprawiła d. 7. swoje pierwsze posiedzenie, które Hrabia Palmella iako Prezydent zagał mową. Minister ten wydał także list okólny do wszystkich zagranicznych Postów, w którym uwiadamia ich o postanowieniu J. K. Mości we względzie targnienia się Stanów Sewilskich na osobę Króla, które to targnienie się, iak twierdzi ów list okólny, było dotychczas bezprzykładne. Oznaymiono oraz D. Manuelowi Maria d'Aquilar posłowi tak zwanych Stanów, że Król Jmć najwierniejszy nie uznaje więcej żadnego dyplomatycznego charakteru w ięgo osobie, pozwała mu iednakże iako przywatney osobie bawić w Lizbonie. — W skutku wyroku z d. 20. Lipca obowiazani są dowodzcy po prowincyach odebrać przysięgę od wszystkich podrzędnych Oficerów, iako do żadnych tajemnych towarzystw nie należą.

Hiszpania.

Doniesienie Marszałka Moncey do Ministra Wojny.

Igualada d. 26. Lipca 1823.

»JWPanie! Jak już miałem honor donieść JW Panu wyruszyłem do Igualady przeciw nieprzyjacielowi. Kolumna iedna szła nowym gościńcem przez Esparaguere, Bruch i Castel-Oli; druga starym gościńcem przez Masqueze, Piera i Capelladas, zžad zwróciła się do Monbuy, pokryła przeto drogę z Santa Coloma i zagroziła wzięciem tytu nieprzyjacielowi w Igualadzie. W równym czasie wezwałem Barona d'Eroles, ażeby wyruszył do Kalafu, który opanował nieprzyjaciel, zostawiłem mu wszelako wolność działania w tym względzie iak się mu podoba.»

»Nasz oddział uważający, który z Bruchu poszedł przodem aż do Castel-Oli, d. 24. zobaczył nieprzyjaciela na stanowisku przed Igualadą. Wszystkie wiadomości nadeszły w dniach poprzedniczych w tém się zgadzają, że

Milans z kolumną 4000 ludzi udał się z Igualady do Santa Coloma, i że w Igualadzie zostało się tylko 2 do 3000 ludzi. Ponieważ blokada Barcelony była zawsze dla mnie przedmiotem największej wagi, wystąpiłem więc d. 25. z mojego lewego skrzydła pułk 18ty pod sprawą Jenerała Achard z Piera do San Sadurni, i zaleciłem Jenerałowi temu uderzyć na skrzydła Milansa i wziąć mu tył, jeżeli wspólnie z jedną częścią załogi Barcelońskiej zechce działać przeciw wojsku blokady.»

»Lewa kolumna pod sprawą Jenerała Montgarce składająca się jeszcze tylko z pierwszego lekkiego pułku i z trzech szwadronów szóstego pułku huzarów, osmnastego i 25go strzelców, wyruszyła dnia tego samego do Monbuu. Niezdybała się nigdzie z nieprzyjacielem. Prawa kolumna pod Jenerałem Tromelin składająca się z 16go i 60go pułku liniowego, z 6go pułku strzelców i z jednej baterji dział słała przeciw Igualadzie. Nie zastaliśmy tam nieprzyjaciela, ponieważ w nocy wyszedł z miasta. Milans nie czyniwszy żadnej z wnioskowanych wypraw odszedł z tamtą poprzedzającą nocą z całym wojskiem swoim nie zostawiwszy więcej jak 1200 do 1500 ludzi, któremi, jak głoszą, chciał pokryć cofanie się swoje do Cerwery.»

»Władze Igualady udały się za Milansem, potrzeba więc było mianować nowe. Jenerał Poręcznik Sarsfield pospieszający wraz z nami był tak grzeczny, że się podjął tego zatrudnienia.»

»Tym czasem, gdy wojsko czyniło wcienne obroty zatrudniano się uważaniem nieprzyjaciela.»

»Oddziały uważające zobaczyły przednie straże nieprzyjaciela w San Genis przed sławnym stanowiskiem Jorba.»

»Sam Jenerał Tromelin postąpił z 16tym liniowym pułkiem i z szóstym pułkiem strzelców tudzież z dwoma działami celem uważania stanowiska nieprzyjacielskiego. Zleciłem mu, ażeby unikał wszelkiej z nim potyczki.»

»W kilka chwil potem sam dosiadłem konia, chcąc się osobiście nieprzyjacielowi przypatrzeć. Rozłożył się ón od stanowiska San Genis aż do Jorby, lecz nie chciałem uderzać na niego z przodu.»

»Jenerał Tromelin kazał zastanowić się oddziałowi uważającemu i cofał się, gdy mu doniostem, że 150 ludzi dowodzonych przez jednego z wyższych Oficerów zapędziwszy się za daleko, w niebezpieczną z nieprzyjacielem wdało się utarczkę. Natychmiast wojsko obró-

ciło się kazałem i wysłałem dwa bataliiony 60ty pułku z rozkazem, ażeby się jak najszybciej połączyły z szóstym pułkiem. Przybywszy niedaleko Jorby, widziałem, jak się wspomniany oddział cofał będąc ścigany od nieprzyjaciela. Naczelnik szwadronu Sparre ieden z moich ordynansowych Oficerów wyprzedził wspomniany oddział pieszo. Był postrzelony w udo. Dowiedziawszy się od niego o niektórych szczegółach przedsięwziętem korzystać z chwili, a ponieważ 16ty pułk złączył się ze mną, kazałem się mojemu wojsku obrócić na prawo, a nie tracąc ani chwili czasu, zająłem opuszczone stanowisko, chcąc potem uderzyć na Jorbę. Zastaliśmy tam nieprzyjaciela częścią większą pod sprawą Milansa.»

»Walecznie uderzyliśmy na stanowisko, którego także walecznie broniono. Naciągnięcie dwóch bataliionów 60go pułku po rozpoczętym ataku rozrzygało jego skutek, i zmusiło nieprzyjaciela do opuszczenia stanowiska Jorby, pagórków za Jorbą, stanowiska panującego nad niemi, wreszcie pasma gór po lewym brzegu rzeki Noya między Jorbą i Ganche.»

»Rozkazałem także naciągnąć pierwszemu lekkiemu pułkowi, lecz go zupełnie niepotrzebowałem, ponieważ nieprzyjaciel zaraz cofać się zaczął widząc go przybywającym. Niektóre granaty rzucone w dobrym czasie ze wsi Jorby pod okiem Jenerała Berge głównie dowódcy artylerji, najszcześniejszy uczyniły skutek. Tym sposobem ze wszystkich stanowisk wypędzony nieprzyjaciel zmuszony został do odwrotu. Postępowanie 16go pułku pod Pułkownikiem d'Alaymars i 60go pułku pod Pułkownikiem d'Uzer było podziwienia godne, niemniej na największą pochwałę zastąpił Jenerał Tromelin dowodzący brygadą. Sam byłem świadkiem jak nasze stare wojsko walczyło. Młodzi wojownicy wyrównywali mu w odwagę i w stałości. Trzymanie się naszego wojska było tem godniejsze uwagi, ile że nieprzyjaciel dzielnie bronił stanowisk, a jego kilkakrotnie powtarzane uacierania trwały więcej jak trzy godzin, wśród niustannego dobrze utrzymywanego ognia.»

»Jesteśmy w posiadłości nieprzyjacielskich stanowisk, a nieprzyjaciel cofnął się przez Montcanea do Cerwery. Musiał zapewne znaczną ponieść stratę, a szczególnie w ranionych. My utraciliśmy pięciu zabitych, iednego z pułku szesnastego, a czterech z 60go pułku, między którymi znajdował się ieden Oficer. Mieśliśmy 32 ranionych.»

»Baron d'Eroles wyruszył ze swojej strony do Kalafu, gdzie poraził nieprzyjacie-

ła i zabrał mu 200 ienców, między którymi było 23 Oficerów. Rojaliści stracili prztem dwóch zabitych, z tych jeden był Oficerem. Raniono im 11. Baron d'Eroles został się w Kalafie.«

»Późniéj doniosę JWPanu o dalszych naszych obrotach, a teraz mam zaszczyt przyłączyć spis wyszczególniających się Oficerów, podoficerów i szeregowych.«

»Marszałek Moncey.«

B u l l e t y n.

»Jenerał Porucznik Hrabia Bourke donosi Xiążęciu Jegomości, że Jenerał Huber wkroczył d. 15. Lipca o godzinie 10tej wskutku kapitulacyi do Ferrolu. Załoga jego złożona z 2,000 ludzi, uznała Rejencyą w czasie niewoli Króla i wspólnie z wojskiem Francuzkiem odbywa służbę w mieście.«

»Znaleziono w Ferrolu zapasy wszelkiego rodzaju i szalupy puszkarские. Użyte będą przeciw Korunnie, która zapewne długo bronić się nie będzie.«

»Jenerał Morillo wkroczył d. 16go do Santiago. Dowiedziawszy się o jego pochodzie wyszedł Palarea ztamtąd w 1,000 ludzi i cofnął się do Vigo, dokąd udadzą się także Jenerałowie Huber i Laroche-Jaquelin, wspólnie z Hrabią Karthageny (Morillem).«

»Pułkownik, Margrabia Conflans, wyprawiony od Jenerała Hrabiego Bourmonta na rozkaz Hrabiego Bordesoult, ażeby ścisgał szczątki oddziału Lopez-Bannosa do Hrabstwa Niebla uchodzące, odbył zlecenie to iak najsławniejszy. Zapewniwszy sobie posiadanie brzegów aż do Ayamonte, wyruszył z Villanuevy de los Castillejas, a dnia 16go wkroczył aż do la Puebla, z kąd oddział z 30 dragonów złożony wyprawił pod Kapitanem Tocqueville do zamku Taymogo, leżącego na granicy Portugalskiej. Gdy się ten oddział zbliżał, wyszła załoga z twierdzy, zostawivszy tylko 11 kruszcowych dział. Wyprawa Pułkownika Conflans pokrywá prawie skrzydło wojska pod Kadyxem.«

»Fregata d'Antigone z eskadry blokującej Kadyx, opanowała okręt o 500 beczkach ładunku la Vittoria zwany, płynący z Manilli i mający na pokładzie 45 do 50,000 piastrow.«

»Xiążę Hohenlohe, naczelny dowódca trzeciego oddziału wojska, donosi Xiążęciu Jegomości, że dnia 18. Lipca zrobiła załoga Pamplony wycieczkę, mając blisko 1200 ludzi i 2 działa. Uderzono na całe czoło Hiszpańsko - rojalistycznej dywizyi i na prawe

skrzydło, lecz nieprzyjaciel został zewsząd odparty. Dzielne było uderzenie i odpór, a szczególnie po prawém skrzydle, gdzie zastąpił nieprzyjaciela zamek del Principe, lecz od pułku Infanta Don Carlos aż do stołu odparty został. Waleczni ci wojownicy poznawszy po ogniu kartaczów i ręcznej broni, że się za daleko posunęli, zaczęli się cofać i ścigani byli aż do doliny Montreal. Poczém Francuzki Jenerał Jamin kazał uderzyć lekkim batalionowi na prawe skrzydło nieprzyjaciela i zmusił ie do pośpiesznego odwrotu, przyczém nasza konnica porąbała wiele jego żołnierzy.«

»W téj potyczce trwającej przeszło dwie godzin zostawił nieprzyjaciel 30 zabitych na placu i miał wielką liczbę ranionych. Trzeciemu lekkiemu pułkowi zabito jednego i raniono 54. Jenerał Porucznik, Wice-Hrabia de Conchy wspomina z największą pochwałą waleczności tak Francuzkiego iak i Hiszpańsko-rojalistycznego wojska. (Tu następują nazwiska wielu wyszczególniających się Oficerów i szeregowych, poczém bulletin ciągnie się dalej w sposób następujący:) Jenerał Porucznik Hrabia d'Espagne, dowódzca Hiszpańsko - rojalistycznej dywizyi, okazał przy téj sposobności nowe dowody swojego talentu i odwagi.«

»Tego samego dnia uderzył nieprzyjaciel na wieś Ansoain; lecz środki przedsięwzięte przez d'Arsine, Pułkownika szóstego pułku i przez naczelnika batalionu pułku dziewiętego przeszkodziły mu w wykonaniu. Dnia 20. uczyniła załoga nową wycieczkę, mając blisko 1500 ludzi. Te same miała zamiary co i dnia 18go, lecz będąc tak, iak i wtedy, przyjęta, zrobiła się przezorniejszą i tak więc przeszedł dzień ten na obopólném uzależnieniu.«

»W głównéj kwaterze w Madrycie dnia 26. Lipca 1823.«

Na rozkaz JKrólewic. Mości:

(podp.) Jenerał Major

»Hrabia Guillemint.«

P r u s s y.

Król Jmć chcąc swoim wiernym poddanym dać nowy i trwały dowód Oycowskiéj dobroci i zaufania, postanowił w Monarchii swojej ustalić stosunki Stanowe i w tym celu zaprowadzić Stany prowincjonalne w duchu dawniejszych Niemieckich Konstytucy, wszakże zgodne z naturą tego Państwa i istotnymi potrzebami czasu.

Kommissyi osobliwéj pod przewodnictwem Następcy Tronu poruczył był Król Jmć przygotowanie do tego dzieła i naradzanie się w tym celu z doświadczonemi mężami każdéj prowincyi.

Na zdanie sprawy uczynione przez rzeszoną Kommissyją, Król Jmć rozporządził pod d. 5. Czerwca, co następuje:

»I. Stany prowincjonalne mają być zarządzane i rozpocząć swoje urządowanie. II. Posiadanie ziemi jest warunkiem, aby należeć do Stanów. III. Stany prowincjonalne są organem prawnym poddanych rozmaitego stanu każdej prowincyi. Stosownie do tego postanowienia N. Pan przelożyć każdemu Stanom każdej prowincyi z osobna do obrad: 1) wszelkie wnioski do ustaw tyczące się téj tylko prowincyi, z któręj te Stany; 2) iak długo nie będzie żadnych powszechnych Stanowych Zgromadzeń, także wnioski do ustaw powszechnych dla całej Monarchii, atoli tylko tyczące się odmiany w prawach osobistych i własności, lub też wnioski tyczące się podatków, iak dalece ów prowincyją obchodzić mogą; 3) wszelkie dane prośby, i skargi ścigające się w szczególności do dobra całej prowincyi, albo któręj ięj części, prowincjonalnym Stanom oddane będą do rozpoznania i takowych rozstrzygnięcia; będą także mogły Stany 4) stanowić w sprawach powszechnych prowincyi, wszakże tylko za najwyższem zatwierdzeniem i Rządu nadzorem.«

»Król Jmć chce także, w następności niniejszey ustawy nadać osobną ustawę dla każdej prowincyi w szczególności, stanowiącą kształt i zakres Zgromadzenia Stanowego; od tego iednak wyłącza się Neufchatel i Valengin. Gdyby się JKMości zdawało na przyszłość, poczynić iakie dobroczynne i pożyteczne odmiany w szczególnych ustawach, takowe tylko za uprzedniem przyznaniem Stanów prowincyynych poczyni. Czas, kiedy potrzebnem się okaże zwołanie Stanów powszechnych i iak takowe ze Stanów prowincjonalnych zebrać się mają, JKMość zachowuje dalsze urządzenie tego swoięj Oycowskięj pieczętołowitości. Podług ustawy z d. 1. Lipca przeznaczający Stany prowincyine dla Marchii Brandenburskięj i Margrabstwa Niższęj Luzacyi Zgromadzenie Stanowe obeymuie Marchią Elektoralną i Marchią Nową, tudzież Niższą Luzacyją; do Marchii Elektoralnęj we względzie Stanowym należą Starostwa (Amty): Belzig, Dahme, Jüterbok i Państwo Baruth. Z Marchią Nową połączone są, Powiat Szwiubski i przełożęnstwa Schermeissel i Grochów. Do Niższęj Luzacyi należą Starostwa Finsterwald i Senfterberg.«

»Stany tego Związku składają: I. Stan pierwszy: a) Kapituła w Brandenburskiem; b) Hrabia Solms-Baruth; c) Stan Magnatów w Niższęj Luzacyi; d) Stan Rycerski. II. Stan drugi składają miasta. III. Stan trzeci: inni posiadacze Dóbr, dzierżawcy wieczyści i włościanie. Liczba Członków każdego z tych Stanów jest oznaczona, mianowicie: dla Marchii i Elektoralnęj 44, dla Newęj Marchii 12 i dla Niższęj Luzacyi 12.«

»Drugą Ustawę z d. 1. Lipca oznaczone są Stany prowincyine Królestwa Pruskięgo. Ten Związek obeymuie: 1) Prussy Wschodnie; 2) Litwę; 3) Prussy Zachodnie. Do Pruss Wschodnich policzony we względzie Stanowym były Obwód Marienwerderski; mieysca w obcém Państwie położone, zostaną przy tych Cyrkułach, przy których ie nowy podział Administracyi krainowęj umieścić. Stany tego Związku składają: I. Stan pierwszy: Rycerski; II. drugi: miasta; III. trzeci: nie-obięci pierwszym Stanem ziemianie i posiadacze gruntów wolnych; tudzież posiadacze gruntów poddańczych. Ilość Deputowanych dla każdego Stanu jest oznaczona: dla Pruss Wschodnich i Litwy 60, dla Pruss Zachodnich 35.«

»Podług trzecięj Ustawy z d. 1. Lipca naznaczyły Stany prowincyine w Xięstwie Pomeranjskiem i Xięstwie Rügen, należą do tego Związku: 1) Pomerania dawna wyższa; 2) Nowa wyższa; 3) Pomerania niższa. Mieysca dawnięj do Pruss Wschodnich nalezące: Heinrichsdorf, Reppow, Blumenwerder i Wahrlang policzone są we względzie Stanowym do Cyrkułu Nowoszczecińskiego w Pomeranii niższęj. Stany tego Związku składają: I. Stan pierwszy: Rycerski, Xiążę Putous dla majoratu maprawo do głosu wirilnego; II. drugi: miasta; III. trzeci: inni posiadacze Dóbr, dzierżawcy wieczyści i włościanie. Liczba członków oznaczona: dla Pomeranii wyższey 10; nowęj wyższey i Rügen 10; dla niższey 28.

»Dla pierwszego Związku, Berlin; dla drugiego Królewice na przemian z Gdańskiem; dla trzecięgo Szczecin, są miasta przeznaczone na Zgromadzenia Stanowe. Warunki obieralności Deputowanych i prawa do wyborów, tudzież nstanowy względem wykonywania prawa Stanowego, przeznaczenia i czasu trwania Seymu prowincjonalnego, Seymików wydziałowych i Zgromadzeń powiatowych, wykazują się w powienionych ustawach.«